

	<p style="text-align: center;">ONLINE JOURNAL OF MUSIC SCIENCE</p> <p style="text-align: center;">Çevrimiçi Müzik Bilimleri Dergisi</p> <p style="text-align: center;">ISSN: 2536-4421</p>
---	---

Atıf/Citation

Hökelek, T. ve Tuğcular, E. (2023). Ahmet Adnan Saygun'un "gençliğe şarkılar" kitabındaki eserlerin form yapıları. *Online Journal Of Music Sciences*, 8 (1), 7-24.

<https://doi.org/10.31811/ojomus.1220094>

Cilt/Volume: 8 Sayı/Issue: 1 Haziran/ June 2023	Geliş Tarihi/Received: 17.12.2022 Kabul Tarihi/Accepted: 25.06.2023 Yayım Tarihi/Published: 30.06.2023	Araştırma Makalesi/ Research Article https://doi.org/10.31811/ojomus.1220094
---	--	--

Tuğçe HÖKELEK

Yüksek Lisans, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı,
tu_hokelek22@hotmail.com

Erdal TUĞCULAR

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı,
etugcular@yahoo.com

* Bu çalışma, Tuğçe HÖKELEK' in Prof. Dr. Erdal TUĞCULAR danışmanlığında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yapmış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

AHMET ADNAN SAYGUN'UN "GENÇLİĞE ŞARKILAR" KİTABINDAKİ ESERLERİN FORM YAPILARI

ÖZ

Bu araştırmanın konusu, Ahmet Adnan Saygun'un 1937 yılında basılan "*Gençliğe Şarkılar*" kitabının içerisinde yer alan eserlerin form yapılarının incelenmesidir. Literatür taraması sonucunda Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" kitabı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın amacı, eserlerin formal yapılarının anlaşılması ve daha doğru seslendirilmesidir. Bu araştırma durum tespitine dayanan nitel bir araştırmadır ve araştırmada doküman analizine dayalı veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacının elde ettiği bilgiler ışığında eserlerin form yapıları incelenmiş, bulguların ortak doğruluğunun belirlenmesi için uzman görüşü alınmıştır. Kitabın içerisinde yer alan altı eserin analizi sonucunda elde edilen verilerde, kitabın içerisindeki eserlerin bir, iki ve üç bölmeli şarkı formlarında oldukları görülmüştür. Bu formlarda yer alan dönemler ve cümleler tespit edilmiştir. Eserlerin bir, iki ve üç dönemden oluştukları, içerisinde yer alan cümlelerin değişkenlik gösterdiği belirtilmiştir. Eserlerin nota yazımına göre ise seslendirilirken dikkat edilmesi gereken gidişat hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Adnan Saygun, Gençliğe Şarkılar, şarkı eğitimi, şarkı formları.

FORM STRUCTURE OF THE WORKS IN AHMET ADNAN SAYGUN'S BOOK "SONGS FOR YOUTH"

ABSTRACT

The subject of this research is the examination of the form structures of the works in Ahmet Adnan Saygun's book "*Songs for Youth*" published in 1937. As a result of the literature review, no study was found about Ahmet Adnan Saygun's book "*Songs for Youth*". The study aims to understand the formal structures of the works and to vocalize them more accurately. This research is qualitative research aimed at determining the situation and a data collection method based on document analysis was used in the research. Form structures of the works were examined with the information of the researcher, and expert opinion was taken to determine a common accuracy of the findings. According to the data obtained from the analysis of the six works in the book, it was seen that the works were in song forms with one, two, and three parts. The periods and sentences in these forms were identified. It was determined that the works consisted of one, two, and three periods, and the sentences in them vary. According to the writing of the notes, information was given about the course should be followed while performing. **Keywords:** Ahmet Adnan Saygun, Songs for Youth, song education, song forms.

1. GİRİŞ

Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitimde ve eğitimin bir dalı olan müzik eğitiminde değişim ve gelişime gidilmiştir. Türk eğitimi en üst seviyeye çıkarılmak istenmiş, bu doğrultuda çalışmalar yapılmıştır. Müzik eğitiminde ise yeni kurumlar kurulmuş, var olan kurumların ise içerikleri yenilenmiştir. Bu dönemde açılan ve yenilenen kurumlar, Türk müziğinin özünü kaybetmeden evrensel bir boyuta ulaşmasını hedeflemiştir. Yani bu dönemdeki müzik devriminin asıl amacı "Türk ulusal müziğini çağdaş uygarlık düzeyine yükseltmek ve böylece evrensel müzikte yerini alabilir duruma getirmektir" (Uçan, 2012, s.32). Türk müziğinin bu düzeye ulaşabilmesi için eğitimin önemli bir dalı olan müzik eğitiminin kazandırmaya çalıştıklarını anlamamız gerekmektedir.

Say (2005) müzik eğitimi; "Çocukluk döneminden başlayarak bireylere belirli müzikal davranışlar kazandırarak söz konusu davranış ve becerileri geliştirme süreci" (s.536) olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda müzik eğitimi, bireyde istendik ve kalıcı bir müzikal gelişim sağlamayı hedeflemektedir. Müzik eğitiminin temel yapı taşlarından birisi de şarkılardır. Şarkı eğitimi, müzik eğitiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu dönemde yazılan şarkı kitapları, şarkı eğitiminde ve genel olarak müzik eğitiminde önemli bir role sahiptir.

1.1. Şarkı Eğitimi

Sun (2017) "Şarkı söyleme eğitimi, müzik eğitiminin temelidir" (s.8) sözü ile şarkı söylemenin müzik dersi açısından önemi vurgulamıştır. Müzik derslerinde öğrenciler birlikte şarkı söylemeyi öğrenmeli ve şarkı dağarcıklarını geliştirmelidir. Öğretmenin görevi müziği sevdirmek ve verimli bir ders işlemektir. Bu da şarkı yoluyla elde edilebilir.

Sun (2017), eğitimde kullandığımız şarkıları dört kümede toplamıştır:

1. Aktarma Şarkılar
2. Öykünme Şarkılar
3. Halk Türküleri
4. Türk Okul Şarkıları (s.110).

Şarkıların hepsi bir forma sahiptir. Form her sanat dalında olduğu gibi müzikte de yer almaktadır. Şarkılar ise formlar ile anlam kazanır.

1.2. Müzikte Form ve Şarkı Formları

Müzik formlarını bilmek müzik ile ilgilenen herkes için, icracı veya dinleyici fark etmeden, önemli bir yer tutar. Müzik formlarını daha iyi anlayabilmek için önce motif, cümle ve dönem (periyod) terimlerinin hangi anlama geldiklerini irdelememiz gerekmektedir.

Motif, “müzikal ifadenin ritmik ve armonik özellik de içeren en küçük melodik parçası. Birkaç notadan oluşan müzik çekirdeği” (Say, 2005, s.505). Cangal’a (2017) göre ise motif (örgan), “müzikte gelişmeye elverişli en küçük fikir, en küçük form ögesi ve eseri oluşturan en önemli temel taşıdır” (s.2). Görüldüğü üzere motif bir ezgi oluşturulurken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurdur. Motifler birleşerek ezgi içerisindeki cümleleri oluşturmaktadır.

Albuz ve Sağır’e (2008) göre cümle: “Birbirini tamamlayan ve en az iki motiften oluşan aralarında da çoğunlukla bir küçük durak yeri bulunan daha büyük müzikal bütündür” (s.22). Ezgilerin içerisindeki cümleleri oluşturabilmek için en az iki motif ve bu motiflerin birbirleri ile ilişkili olması gerekmektedir. Cümleler eserlerin temel sesiyle ya da başka dereceleri ile sona erebilir. Cümleler genelde eserin ilk bölümünde dominant ya da paralel tonun seslerinde; eserin sonunda ise tam karar ile biter. Cümleler birleşerek dönemleri oluşturmaktadır.

Aralarında ilgi bulunan iki cümle genellikle bir dönemi (periyodu) oluşturmaktadır. Bu cümlelerden ilkinde öncül ikincisinde ardıcıl (soncul) adı verilmektedir. Birinci dönem yani öncül dönem, çoğunlukla yarım karar ile durak yapmaktadır. İkinci dönem yani ardıcıl dönem ise ilk dönemi tamamlayarak tam karar ile sona ermektedir (Cangal, 2017, s.18).

Görüldüğü üzere bir ezgi oluşturulurken en önemli yapı taşı olan motifler birleşerek cümleleri, cümleler ise birleşerek dönemleri oluşturmaktadır. Bu da eserlerin form yapılarını ortaya koymakta ve eserin doğru anlamlandırılabilmesini sağlamaktadır. Şarkıların da formal olarak anlam kazanması için şarkı formlarını ve özelliklerini bilmemiz gerekmektedir.

“Şarkı formları, bir, iki, üç hatta bazen dört ve beş dönemin kendi içerisinde bir bütünlük göstermesi ile oluşur. Bu formlar aynı isimle genişletilmiş ve katlanmış olarak da kullanılabilir” (Albuz ve Sağır, 2008, s.23).

1.2.1. Bir Bölmeli Şarkı Formu

Bir Bölmeli Şarkı Formu, bir dönemin kendi başına yeterli olduğu durumlarda oluşur. Cümle sonları çoğu zaman yarım kararlar, bölmeler ise tam kararlar sona ermektedir. Bir bölmeli şarkı formunun şeması A (a-b) şeklindedir. Türkülerin ve okul şarkılarının çoğu bir bölmeli şarkı formundadır. İki cümleden daha fazlası ile oluşan bir bölmeli şarkı formuna da rastlanabilir. Bunun şeması çoğunlukla A (a-b-a') olarak önümüze çıkmaktadır (Cangal, 2017, s.36-39).

1.2.2. İki Bölmeli Şarkı Formu

İki Bölmeli Şarkı Formu, aralarında bağlantı bulunan, birbirini tamamlayarak bütün haline gelen iki dönemden oluşur. Birinci bölme (A) çoğunlukla tam ya da yarım kararlar biterken, İkinci bölme (B) her zaman tam kararlar biter. İki bölmeli şarkı formunun şeması A (a-b) B (c-b) şeklindedir. Eser içinde yer alan tekrar işaretleri formu etkilememektedir (Cangal, 2017, s.41).

1.2.3. Üç Bölmeli Şarkı Formu

Üç Bölmeli Şarkı Formu, birinci ve üçüncü bölmeleri çoğu zaman birbirinin aynı ya da benzeri olan üç dönemden oluşan formdur. Çeşitli şarkı formları arasında en çok tercih edileni bu formdur. Üç bölmeli şarkı formunun şeması çoğunlukla A-B-A şeklindedir. Her bölümünde aynı tema üzerinde çalışılarak üç bölmenin de birbirine benzediği durumlar olabilmektedir. Bu çoğunlukla Barok dönemi eserlerinde görülür. A A' A" şeklinde gösterilmektedir. A-B-C şeklinde gösterilen bütün bölümleri birbirinden başka özellikler taşıyan üç bölmeli şarkı formuna da rastlayabiliriz (Cangal, 2017, s.47-54).

1.2.4. Katlı (Triolu) Şarkı Formu

"İki ya da üç bölümlü şarkı formuna, yeni bir şarkı formu eklenerek, baştaki ilk şarkı formu biçimine dönülerek oluşturulan daha büyük yapıdaki bir formdur" (Albuz ve Sağer, 2008, s.25).

Katlı (Triolu) Şarkı formunun şeması A B A (C - a b a motiflerinden oluşmuş) A B A şeklinde gösterilebilir. İlk formdan sonra ortada duyulan şarkı formu Trio olarak adlandırılmaktadır. Bazı eserlerde "trio" yerine Alternativo, Intermezzo, Menuet II, Bourrée II vb. sözcükler kullanılabilir. Trio bölümünün sonuna konulan Da Capo, D.C.al Fine, Dal segno terimleri ile başa dönülerek ilk form tekrarlanır. İlk form genellikle üç bölmeli olmaktadır. Kimi zaman da sonun da Codetta bulunabilmektedir (Cangal, 2017, s.57-59).

1.3. Ahmet Adnan Saygun (1907-1991)

Ahmet Adnan Saygun 7 Eylül 1907'de İzmir'de doğmuştur. Saygun'un küçük yaşlarda bilim ve sanata ilgi duymasında babası Celal Bey'in etkisi olmuştur. Celal Bey'in en büyük isteği İzmir'de bir kitaplık kurup, okuma sevgisini yaymak ve kültürün gelişmesine yardımcı olmaktır. Bunun için ise ölümüne kadar büyük bir mücadele vermiştir. Babasındaki inanç, azim, alçak gönüllülük, onur ve görev aşkı Saygun'un kişiliğinin temelini oluşturmuştur (Refiğ, 1991, s.1).

Saygun, ilkokulda olduğu yıllarda müzik yeteneğini belli etmiştir. 1918'de girdiği İttihat ve Terakki Okulu'nda İsmail Zühtü ile solfej çalışmaları yapmıştır. Hocasının tavsiyesi üzerine İtalyan piyano öğretmeni Rossati'den piyano dersleri almaya başlamış, 1922 yılından itibaren derslerine Macar Tefvik Bey ile devam etmiştir. 1923'de Hüseyin Saadeddin Arel'den armoni derslerini almış ve Fransızca kitaplar ile armoni bilgisini geliştirmiştir. Kendi kendine kontrpuan çalışmıştır. 1925'de İzmir'de ilkokul öğretmenliğine atanmış sonrasında Musiki Muallim Mektebi'nde sınava girerek eğitimciliğini İzmir Lisesi'nde sürdürmüştür (Say, 2005, s.240).

1925 yılında müzik reformları çerçevesinde Türk hükümeti genç ve yetenekli müzisyenleri devlet bursu ile Avrupa'nın önemli konservatuvarlarına çalışmaya göndermeye karar vermiştir. Bu müzisyenler ülkeye döndüklerinde devlet müzik okullarında ders verecek ve gelecek nesillere bilgilerini aktaracaklardır. Adnan Saygun bu sınava girmek istese de annesinin vefatından dolayı fırsatı kaçırmıştır. Üç sene sonra tekrar sınav yapılacağını duyduğunda bu sefer fırsatı kaçırmamış ve sınavı kazanmıştır. Böylece 1928 yılında üç seneliğine Paris'e okumaya gitmiştir (Aracı, 2001, s.46). Paris'te açılan bir yarışmaya "Divertimento" adlı orkestra eseri ile katılmış ve bu esere Op.1 numarasını vermiştir. Bu eser yurt dışında seslendirilen üçüncü Türk orkestra eseri olma önemine sahiptir. "Divertimento" eserini temsil ettikten sonra eğitim süresi dolduğu için Türkiye'ye geri dönmüş ve Ankara'da Musiki Muallim Mektebi'ne kontrpuan-teori öğretmeni olarak atanmıştır (Refiğ, 1991, s.5).

1931-36 yılları arasında oda müziği, koro ve orkestra eserleri bestelemiştir. 1934'te Münir Hayri Egeli'nin yazdığı üç perdelik "Özsoy" adlı operayı bestelemiştir. Bu eserin ilk seslendirilişi Atatürk ve İran Şahı tarafından da izlenmiştir. Sözlerini yine Egeli'nin yazdığı "Taşbebek" operası da aynı yıl sahnelenmiştir. 1934 yılında Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası şefliğine atanan Saygun, 1936'da İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda teori dersleri vermeye başlamış ve ülkemize gelen Macar besteci Bela Bartok ile Osmaniye yöresine ait halk müziği araştırmalarına katılmıştır (Say, 2005, s.240).

Saygun, etnomüzikoloji araştırmaları ve yayınlarının yanı sıra yeniden düzenlediği "Ses ve Tel Birliği" adlı korosuyla halkevi konserleri ve radyo programları düzenlemiştir. En önemlisi 1942 yılında "Yunus Emre" oratoryosunu tamamlamıştır (Refiğ, 1991, s.10). 1946'da Ankara Devlet Konservatuvarı'na atanan Saygun'un bu eseri ilk kez 1946 yılında Ankara'da seslendirilmiştir. Daha sonrasında eser birçok ülkede de seslendirilmiştir (Say, 2005, s.240). "Yunus Emre" bestecinin başarısını yurt dışına da taşımış ve eserin Fransızca, İngilizce, Almanca ve Macarca çevirileri yapılmıştır (Refiğ, 1991, s.11). Eserleri yurt dışında da ilgi uyandıran Saygun, uzun yıllar çalışmaları sonucunda yurt içinde ve yurt dışında birçok ödül almıştır (Refiğ, 1991, s.13).

Çalışmaları yıllarca süren, birçok besteye imza atan Adnan Saygun 1972 yılında emekli olduktan sonra İstanbul'a yerleşmiş ve İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda kompozisyon hocalığına devam etmiştir. Her biri olay olan büyük eserler ortaya koymuştur. Bunlar arasında "Köroğlu" operası, "Atatürk'e ve Anadolu'ya Destan" adlı, solistler, koro ve orkestra için anıtsal eserleri vardır. Saygun, metnini de kendisi yazdığı "Gilgamesh" ile en büyük eserini ortaya koyduğu inancındadır ve bu onun son operasıdır (Refiğ, 1991, s.13).

6 Ocak 1991 yılında hayata gözlerini yuman Adnan Saygun'un en büyük arzularından biri olan "Yunus Emre" oratoryosunun Aya Sofya'da temsili ise ölümünden dokuz gün sonra Hikmet Şimşek'in idaresinde gerçekleşmiştir. Saygun, Atatürk ilkeleri doğrultusunda çok sesli müzik alanında çalışmış ve eserler vermiştir. Anadolu'nun müziği ise çok sesli özgün bir müzik dili yaratmak için ona bir başlangıç teşkil etmiştir. Evrensellik ve yerel kalmak bestecilik felsefesinin temelinde yer almıştır (Aracı, 2001, s.217). Ahmet Adnan Saygun, Dünya müzik tarihinde bir başka eşine rastlanmayan pek çok niteliği bir arada taşıyan, Türk kültürünün en büyük isimlerinden biri olmuştur (Refiğ, 1991, s.13)

1.4. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın problemini, "Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" adlı kitabında yer alan şarkıların formal yapıları nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Problem cümlesine göre Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" adlı kitabında yer alan şarkıların formal yapıları aşağıdaki alt problemler çerçevesinde incelenecektir:

1. Eserler hangi şarkı formu içerisinde yer almaktadır?
2. Eserler kaç dönemden (periyod) oluşmaktadır?
3. Eserler kaç cümleden oluşmaktadır?
4. Eserler seslendirilirken gidişat nasıldır?

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" adlı kitabında yer alan şarkıların:

1. Formal analizlerinin yapılması,
2. Yapılan analizler doğrultusunda form özelliklerinin ortaya konulması ve
3. Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" kitabında bulunan eserlerin daha iyi anlaşılması amaçlanmaktadır.

1.6 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" kitabındaki eserlerin daha iyi anlaşılabilmesi ve Saygun'un çalışmalarının aydınlatılması, müzik eğitimi repertuarına katkı sağlaması ve buna benzer çalışmalara kaynaklık etmesi açısından önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma tekniklerinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. "Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.37).

Araştırmanın desenini durum çalışması oluşturmaktadır. Durum çalışması yöntemi, belli kuralları takip etmek yerine tek bir durum ya da olayın ayrıntılarını inceleyerek sınırlı sayıda değişkeni analiz etmeyi

içerir. Bu çalışmalar, gerçek dünya koşullarında ne olduğunu gözleme, sistematik şekilde veri toplama, analiz ve sonuçları sunma sürecidir. Bunun sonucunda, olayın neden gerçekleştiği ve gelecekteki araştırmalar için hangi alanlara daha fazla odaklanması gerektiği kesin bir şekilde anlaşılır (Lynn, 2009, s.1)

2.1. Araştırmanın Evreni

“Evren (population), araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. Bu bütün, ortak özellikleri olan canlı ya da cansız her türlü eleman grubunu içerebilir” (Karasar, 2018, s.147). Araştırmacı, araştırmanın konusu çerçevesinde kendine bir evren seçer. Yani evren araştırmacı ve konuya göre değişkenlik göstermektedir.

Bu araştırmanın evrenini Ahmet Adnan Saygun’un şarkı kitapları oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Örnekleme

Örnekleme “belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla, örneklem üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar alındıkları evrene genellenir” (Karasar, 2018, s.148).

Bu araştırmanın örneklemini ise Ahmet Adnan Saygun’un “*Gençliğe Şarkılar*” adlı kitabında yer alan altı adet eser oluşturmaktadır. Bu eserler sırası ile şu şekildedir:

1. Atatürk Marşı
2. And
3. Bahar
4. Eğin Türküsü
5. Sille Türküsü
6. 9 Eylül

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın konusu olan “*Gençliğe Şarkılar*” kitabı incelenirken verilerin toplanması ve analizi aşamasında doküman incelemesi yönteminden yararlanılmıştır.

“Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.189).

Bowen’e (2009) göre “Doküman analizi, gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (kapsamlı inceleme) ve yorumlamayı içerir” (s.32).

Araştırma konusunda yer alacak veriler toplanırken öncelikle Ahmet Adnan Saygun’un 1937 yılında basılmış olan “*Gençliğe Şarkılar*” adlı kitabı için Ankara Milli Kütüphaneye gidilmiş ve kitabın bir kopyasına ulaşılmıştır. Kitabın içerisinde yer alan altı adet eserin daha iyi anlaşılabilmesi için araştırmacı tarafından eserler “Finale” nota yazım programı ile dijital ortama aktarılmıştır. Dijital ortama aktarılan

eserler araştırmanın problemi ve alt problemi doğrultusunda incelenmiştir. Elde edilen veriler, ilk olarak problem durumunu ve alt problemleri kapsayacak şekilde araştırmacının bilgileri doğrultusunda analiz edilmiştir. Daha sonrasında uzman görüşüne başvurularak araştırmacının analiz ettiği eserlerin formal yapılarının esere uygun olup olmadığı konusunda her eser için uzman görüş formları hazırlanarak uzman görüşleri alınmıştır. Toplanan veriler ışığında ortak bir doğru belirlenmiştir.

2.1. Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın ULAKBİM TR Dizin 2020 ölçütlerine göre etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederiz.

3. BULGULAR

3.1. "Atatürk Marşı" Form Yapısı ile İlgili Bulgular

Atatürk Marşı

Form Yapısı: A (II:a+b:II)

Ya şa ya şa A ta türk
sen ba şı mız da var ol Sen sin bü tün genç li
ğ e ta ri he nur lu yol lar a çan Ya
he nu r lu yol lar a çan

Atatürk Marşı'nın form yapısına bakıldığında "Bir Bölmeli Şarkı Formu" olduğu görülmektedir. "Bir dönem, kendi başına yeterli bir bütün olduğunda, Bir Bölmeli Şarkı Formu'nu oluşturur. Bölme tam kararla sona erer, cümle sonu ise çok kez yarım kararlıdır" (Cangal, 2017, s.36). Eser A bölümünü oluşturan a ve b cümlelerinden oluşmaktadır. 'a' cümlesi 6 ölçüden oluşur. Eser eksik ölçü ile başladığı

için 6.ölçünün sonundaki 4.vuruşta b cümlesine geçiş görülmektedir. 'b' cümlesi toplam 10 ölçüdür. Eser dolaplı olduğu için ilk dolapta yer alan b cümlesi söylendikten sonra a cümlesi tekrar edilip b cümlesinin devamındaki ikinci dolap söylenerek eser bitirilir. Görüldüğü üzere a cümlesi 6; b cümlesi ise 10 ölçüdür. Eser toplamda 16 ölçüden oluşmaktadır.

3.2. "And" Form Yapısı ile İlgili Bulgular

AND

Form Yapısı: A (a+b) B (II:c+b':II)

A
a

Ben sö zü ö zü ne u yan bir Tür küm Ç a lı şıp i le ri git mek tir ül küm

b

Kü çü ğü ko ru rum tap tı ğım hak tır Ya sam bü yük le ri üs tün tut mak tır

B
c

Se ve rim her şey den ği zel yur du mu se ve rim ö züm den çok bu du nu

b'

Sen sin Tür k var lı ğı bah ti yar lı ğım Sa na bir ar ma ğan ol sun var lı ğım

And isimli eserin form yapısına bakıldığında "İki Bölmeli Şarkı Formu"nda olduğu görülmektedir. "İki Bölmeli Şarkı Formu aralarında bağlantı bulunan, birbirini tamamlayarak bütün haline gelen iki dönemden oluşur. Birinci bölme (A) çoğunlukla tam ya da yarım kararla biterken, İkinci bölme (B) her zaman tam kararla biter "(Cangal, 2017, s.41). Eser A ve B bölümünden oluşmaktadır. A bölümünün içerisinde a ve b cümleleri yer almaktadır. Birinci bölme tam kararla sona ermektedir. B bölümüne geçildiğinde ise c ve b' cümlelerinden oluştuğunu görmekteyiz. B bölümü de tam kararla sona ermektedir. İkinci bölümü oluşturan c ve b' cümleleri tekrar işareti bulunduğu için kendi içerisinde iki kez söylenmektedir. Tekrar işaretleri ise formun yapısını etkilememektedir. B bölmesi yani eserin ikinci

bölümünün içerisinde yer alan b' cümlesi ilk bölümde yer alan a cümlesine benzer nitelikte özellikler göstermekte olduğu için b' olarak adlandırılmaktadır. A bölümü 4 ölçümlük a cümlesi ve 4 ölçümlük b cümlesinden; B bölümü ise 4 ölçümlük c ve 4 ölçümlük b' cümlesinden oluşmaktadır. Sonuç olarak "And" adlı eser toplam 16 ölçüden oluştuğunu görmekteyiz.

3.3. "Bahar" Form Yapısı ile İlgili Bulgular

Bahar

Form Yapısı: A (a+b) B (c+d+e)

A

a _____ b _____

Şan 1
Şan 2

Ey tat lı ba har se vim li ba har sen de ne gü zel çi çek ler var kü çü cük kuş lar

6

Vo. 1
Vo. 2

ci vil da şır lar Sen den neş e a lır lar

Coşkun

B

c

9

Vo. 1
Vo. 2

Ar ka daş lar hep be ra ber kır la ra ko şa lım la la la la la la

Ar ka daş lar hep be ra ber kır la ra ko şa lım la la la la la la

15

d

Vo. 1
Vo. 2

Ge lın cik ler pa pat ya lar gi bi hep co şa lım la la la la la la la

Ge lın cik ler pa pat ya lar gi bi hep co şa lım la la la la la la la

21

e

Vo. 1
Vo. 2

Ar tık her kes an la sın ki gü lü yor se vim li ba har

Ar tık her kes an la sın ki gü lü yor se vim li ba har

Bahar adlı eserin form yapısının “İki Bölmeli Şarkı Formu”nda olduğu görülmektedir. Eser A ve B bölmelerinden oluşmaktadır. A bölümü içerisinde 4 ölçülük a ve 4 ölçülük b cümleleri yer almaktadır. Eserin birinci bölümü iki seste de tam karar ile bitmiştir. B bölümünde eserin ölçü sayısı değişmiş ve daha coşkun bir hal almıştır. B bölümü 6 ölçülük c, 6 ölçülük d ve 5 ölçülük e olmak üzere üç cümleden oluşmaktadır. Cangal (2017, s.41), iki bölmeli şarkı formunun şemasının genelde A (a-b) B (c-b) şeklinde olduğunu belirtmektedir. Fakat bu eserin B bölümünde üç cümle görmekteyiz. Cangal (2017, s.45) bu konu hakkında şarkı formlarında genişletilmiş cümleler ya da bölmelere rastlanabileceğini belirtmiştir. Burada yer alan “e” cümlesi de genişletilmiş bir cümle olarak karşımıza çıkmaktadır. Eser A bölümünde 8 ölçü, B bölümünde 17 ölçü olmak üzere toplam 25 ölçüden oluşmaktadır.

3.4. “Eğin Türküsü” Form Yapısı ile İlgili Bulgular

Eğin Türküsü

Form Yapısı: A (II:a+b:II)

A

a

Şan 1

Ke venk yo lu bu mu dur Ke venk yo lu bu mu dur

Şan 2

Şan 3

b

5

Vo. 1

Tes ti do lu su mu dur Tes ti do lu su mu dur

Vo. 2

Vo. 3

Ke venk yo lu bu mu dur a h

a tekrar

9

Vo. 1

He y a nom hey Ke ven gin yol la rın da

Vo. 2

Ke ven gin yol

Vo. 3

Hey a nom hey

13

Vo. 1
Ke ven gin yol la rın da

Vo. 2
la rın da Çi mey dim göl

Vo. 3

b tekrar

15

Vo. 1
Çi mey dim göl le rin de

Vo. 2
le rin de He y a nom

Vo. 3
Ke ven gin yol la rın da

17

Vo. 1
Çi mey dim göl le rin de

Vo. 2
hey

Vo. 3
a h

19

Vo. 1
He y a nom hey

Vo. 2
Hey a nom hey

Vo. 3
He y a nom hey

Eğin Türküsü adlı eserin form yapısına bakıldığında bir bölümden oluştuğunu görmekteyiz. Eğin Türküsü aslında bir halk türküsüdür. Ahmet Adnan Saygun bu türkü üzerinde düzenlemeler yaparak çok sesli hale getirmiştir. Bu bağlamda eseri “Bir Bölmeli Şarkı Formu” olarak adlandırmak yerine eserin “Bir Bölümlü Türkü” olduğunu belirtmemiz daha doğru bir ifade olacaktır. Bu türküde a ve b cümlelerinden oluşan bir yapı vardır. Bu iki cümle bütün olan bir bölmeyi oluşturmakta diyebiliriz. Bu bölme, 4 ölçülük bir a cümlesi ve 6 ölçülük bir b cümlesinden oluşur. Türkünün devamında a ve b bölümünün tekrar ettiğini görmekteyiz. Bu bölümler için tekrar işareti konulmayarak açık bir şekilde yazılmıştır. Bu da eserin form yapısını etkilememektedir. Fakat tekrar kısmında ana ezgi aynı şekilde devam etmekte iken 2 ve 3.seste değişiklikler görülmektedir. Genel olarak bakıldığında bu türkü 4 ölçülük a ve 6 ölçülük b cümlesi, devamında bu cümlelerin tekrarlarından oluşan toplamda 20 ölçülük “Bir Bölümlü Türkü”dür.

3.5. “Sille Türküsü” Form Yapısı ile İlgili Bulgular

Sille Türküsü

Form Yapısı: A (a+a'+b)

A
a

Şan 1
Şu sil le nin u fa k da te fe k taş la rı ge li n ge li n ge li n ge li n a man

Şan 2
Şu sil le nin taş la rı a man

a'

Vo. 1
Bir o muz dan bi r o mu za saç la rı ge li n ge li n ge li n ge li n a man

Vo. 2
Bi r o muz dan bir o mu za a man

b

Vo. 1
la la la la la la la la la la la la la la la la

Vo. 2
la la la la la la la la la la la la la la la la

Vo. 1
la la la la la la la la la la la la la la la la

Vo. 2
la la la la la la la la la la la la la la la la

Sille Türküsü adlı eserin form yapısına bakıldığında tıpkı Eğin Türküsü'nde olduğu gibi bir bölümden oluşan türkü yapısında olduğunu görmekteyiz. Sille Türküsü de bir halk türküsü olup Saygun tarafından çok sesli şekilde düzenlenmiştir. Dolayısıyla Sille Türküsü'nü "Bir Bölümlü Türkü" olarak adlandırabiliriz. Bir bölümlü bu türkü, A bölümünün içerisinde 5 ölçümlük bir a cümlesi, 6 ölçümlük bir a' cümlesi ve 6 ölçümlük bir b cümlesinden oluşmaktadır. İlk olarak a cümlesi 5 ölçü devam etmekte ve 6.ölçünün ilk vuruşuna kadar sürmektedir. 6.ölçünün 2.vuruşundan itibaren ise a' cümlesine geçiş yapılmaktadır. Burada yer alan a' cümlesi, a cümlesine çok benzer durumda olması fakat içerisinde küçük değişikliklerin yer alması sebebi ile a' olarak adlandırılmıştır. Bu cümleden sonra da b cümlesi başlamakta ve 6 ölçü devam etmektedir. Bu bulgular ışığında Sille Türküsü'nün toplamda 17 ölçüden oluştuğunu ve "Bir Bölümlü Türkü" olduğunu görmekteyiz.

3.6. "9 Eylül" Form Yapısı ile İlgili Bulgular

9 Eylül

Form Yapısı: A (II:a+b:II) B (c+d) D.C. A (II:a+b:II)

1. İş te Hal ka pı nar dan at sü ren bir bö lü ğün Neş e li nal
2. At la rın nal la rın dan çı kan a teş ler bu ğün Bir gü neş nu
3. Bu an da ay nı gu rur ay mı se vinç i çin de On üç mil yon
4. Va tan da ka dın er kek ih ti yar genç i çin de Bir tek gö nül

7
ses le ri Kor do nu çin la tı yor Neş e li nal
ru ka da r kal bi ay dın la tı yor Bir gü neş nu
ki ş i nin kal bi bur da a tı yor On üç mil yon
var gi bi ay nı zev ki ta tı yor Bir tek gö nül

11
ses le ri Kor do nu çin la tı yor yor Son
ru ka da r kal bi ay dın la tı yor yor
ki ş i nin kal bi bur da a tı yor yor
var gi bi ay nı zev ki ta tı yor yor

15
Din le top ses le ri ni İş te şim di ko nak ta Ye

20
ni do ğan ğün gi bi bay ra ğın yük se li yor Kor do

24
na dal ga dal ga vu ran kör fe ze bak da

28
gör ki va ta nın kal bi de niz ol muş ge li yor

9 Eylül adlı eserin form yapısının “Üç Bölmeli Şarkı Formu”nda olduğu görülmektedir. “Çoğunlukla birinci veya üçüncü bölmeleri aynı ya da benzeri olan üç dönem Üç Bölmeli Şarkı Formu’nu oluşturur” (Cangal, 2017, s.47). Bu eserde de A-B-A şeklinde üç adet bölme görmekteyiz. İlk bölme olan A bölümünde 4 ölçülük a ve 4 ölçülük b cümleleri yer almaktadır. “b” cümlesi 9.ölçüde bitiyor olmasına rağmen tekrarının açık bir şekilde yazılmış olduğunu görüyoruz. Eserin diğer bölümüne geçişi daha sonra da bitirişi için yazılan 14. ölçü, tekrar edilen b cümlesine eklenerek burayı 5 ölçü haline getirmiştir. Bunun sonucunda b ve tekrarlı b cümlesi toplam 9 ölçü olmuştur. B bölümünde ise 8 ölçülük c ve 8 ölçülük d cümleleri yer almaktadır. “d” cümlesinin sonunda “D.C.” yani “Da Capo” işaretinin yer aldığı görülmektedir. Bu işaret başa dönülmesi gerektiğini gösterir. Eserin B bölümü söylendikten sonra A bölümünü tekrar söylemek için başa dönülür. A bölümü içerisinde yer alan a ve b cümleleri söylenerek “son” yazan 14.ölçüde eser bitirilmelidir. Bu eserin form yapısı genel anlamda “Üç Bölmeli Şarkı Formu”na uygun görülse de eserin içerisindeki gidişat notada açık bir şekilde belirtilmemiştir. Nota yazımında soru işaretleri yer almaktadır. Eserin kaydı veya başka bir notasına ulaşılamadığı için genel gidişat araştırmacının ve uzmanların ortak kararına göre yazılmıştır. Bu gidişat belirlenirken eserin sözlerinin sahibi Necmettin Halil Onan’ın şiirindeki dörtlükler esas alınmıştır. “9 Eylül” adlı eserde A bölümü iki tekrar olacak şekilde ilk iki sözü söylenir ardından B bölümüne geçilerek başa dön işareti ile A bölümüne dönülür, iki tekrar olacak şekilde üç ve dördüncü sözleri söylenerek eser “son” yazılan bölümde bitirilir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, Ahmet Adnan Saygun’un 1937 yılında basılan “*Gençliğe Şarkılar*” adlı kitabında yer alan altı adet eserin form yapıları analiz edilmiştir. Eserler üzerinde yapılan analizler sonucunda, eserlerin bir, iki ve üç bölmeli şarkı formlarından oluştukları görülmektedir. Kitabın içinde yer alan eserlerin formları sırasıyla şöyledir: “Atatürk Marşı” adlı eser, bir bölmeli şarkı formu; “And” ve “Bahar” adlı eserler iki bölmeli şarkı formundadır. “Eğin” ve “Sille Türküsü” adlı eserler, bir bölümlü türküdür. 9 Eylül adlı eser ise üç bölmeli şarkı formu olarak tespit edilmiştir. Eğin ve Sille Türküsü adlı eserler şarkı değil birer türküdür dolayısıyla bu eserler için bir bölmeli şarkı formu demek yerine bir bölümlü türkü adlandırması yapılmıştır.

Eserlerde yer alan dönemler ve cümlelere ayrıntılı olarak yer verilmiş, kaç ölçüden oluştukları belirlenmiştir. “Atatürk Marşı” adlı eser, bir dönem ve iki cümleden; “And” adlı eser, iki dönem ve dört cümleden oluşmaktadır. “Bahar” adlı eserin, iki dönem ve beş cümleden oluştuğu görülmektedir. “Eğin Türküsü” adlı eser, bir dönem ve iki cümleden; “Sille Türküsü” adlı eser, bir dönem ve üç cümleden oluşmaktadır. “9 Eylül” adlı eserin ise, üç dönem ve dört cümleden oluştuğu tespit edilmiştir.

Eserler seslendirilirken nasıl bir gidişat sergileneceği, nota yazımında bulunan özelliklere göre gösterilmiştir. 9 Eylül adlı eserin notasında bu konuda eksiklik bulunduğu uzman görüşü alınarak bir gidişat yazıldığı da belirtilmiştir.

Araştırmaya ilişkin öneriler:

1. Ahmet Adnan Saygun'un "*Gençliğe Şarkılar*" kitabında yer alan eserlerin öğretiminde, formal yapılarının dikkate alınarak seslendirilmesi,
2. "*Gençliğe Şarkılar*" kitabında yer alan eserlerin müzik eğitiminde kullanılması ve yaygınlaştırılması,
3. Cumhuriyet Dönemi'nde yazılmış ve geçmişten günümüze değin karanlıkta kalmış diğer eserlerin de incelenerek günümüzde aydınlatılması önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Beyanı

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu araştırmanın ULAKBİM TR Dizin 2020 ölçütlerine göre etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğunu beyan ederiz.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı

1. yazar katkı oranı: %75
2. yazar katkı oranı: %25

Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın tüm yazarları bu çalışmada, sonuçları veya yorumları etkileyebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKÇA

- Albuz, A. & Sağır, T. (2008). *Eğitim müziği besteleme teknikleri*. Maya Akademi Yayınları.
- Aracı, E. (2001). *Ahmed Adnan Saygun doğu-batı arası müzik köprüsü*. Yapı Kredi Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Cangal, N. (2017). *Müzik Formları*. Arkadaş Yayınevi.
- Davey, Lynn. (2009). The application of case study evaluations. (Çev:Tuba Gökçek). *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/90882>
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Refiğ, G. (1991). *A. Adnan Saygun ve geçmişten geleceğe Türk musikisi*. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (Cilt 2). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi* (Cilt 3). Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sun, M. (2017). *Çocuklar ve gençler için şarkı demeti 1960-2006*. SUN Yayınevi.

Uçan, A. (2012). *Eduard Zukmayer ve cumhuriyet müzik eğitimi*. Müzik Eğitimi Yayınları.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

In the first years of the Republic, changes and developments were made in education and music education. The Turkish education system was desired to be brought to the highest level and studies were carried out for this. In music education, new institutions were established and the contents of existing institutions were renewed. It was aimed that Turkish music reaches a universal level without losing its essence. Ahmet Adnan Saygun, who is among the composers called Turkish Five, has worked and produced works in the field of polyphonic music in the direction of Atatürk's principles. Anatolian music has been a starting point for Saygun to create a unique polyphonic musical language. Universality and staying local have been at the heart of his composing philosophy. Song education, which is an indispensable part of music education, is so effective in gaining musical behavior. Songbooks written during this period play an important role in song education. Saygun's book "*Songs for Youth*", published in 1937, is also among the songbooks written in the Republican period. The problem of this research was determined as "How are the form structures of the works in Ahmet Adnan Saygun's book "*Songs for Youth*". The study aims to understand the formal structures of the works and to vocalize them more accurately.

2. Methods

This research is descriptive research which uses qualitative data collection methods to determine the situation. The universe of this research is Ahmet Adnan Saygun's songbooks. The sample is 6 works in Saygun's book "*Songs for Youth*". In this research, document analysis data collection methods were used. First, the data were analyzed with the information of the researcher and expert opinion was taken to determine a common accuracy of the findings.

3. Findings, Discussion, and Results

In this research, the form structures of 6 works in Ahmet Adnan Saygun's book "*Songs for Youth*" published in 1937 were analyzed. In the data obtained as a result of the analysis of 6 works in the book, it was seen that the works in the book were in the form of songs with one, two, and three parts. The forms of the works included in the book are as follows, respectively: the "Atatürk Marşı", is a one-part song form; "And" and "Bahar" are a two-part song form. Eğin" and "Sille" folk songs are a one-part folk song. "9 Eylül" identified as a three-part song form. Since "Eğin" and "Sille" works are not songs but folk songs, they are called one-part folk songs instead of one-part song form.

The periods and sentences in the works are given in detail, and it is determined how many measures they consist of. It has been determined that "Atatürk Marşı" consists of one period and two sentences, "And" consists of two terms and four sentences, "Bahar" consists of two terms and five sentences, "Egin Türküsü" consists of a period and two sentences, "Sille Türküsü" consists of a period and three sentences, "9 Eylül" consists of three terms and four sentences.

How the works will be performed while the works are performed is shown according to the features found in the notation writing. In the notes of the "9 September" work, it was stated that this subject was deficient and a course was written by taking expert opinion.

Research recommendations:

1. Performing the works in Ahmet Adnan Saygun's book "*Songs for Youth*", taking into account their form structure,
2. The use and generalized of the works in the book "*Songs for Youth*" in music education,
3. It is suggested that other works written in the Republican period and which have remained in the dark from the past to the present should be examined and enlightened today.